

© Save the Children International

การดำเนินการนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนในประเทศไทย: กรณีศึกษาเรื่องการปฏิบัติที่เหมาะสม

ต้นแบบการดำเนินงานในเขตบางขุนเทียน

กรณีศึกษา

© 2558

การดำเนินการนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนในประเทศไทย: กรณีศึกษาเรื่องการปฏิบัติที่เหมาะสม

บทนำ

งานวิจัย¹ แสดงให้เห็นว่า แม้จะมีนโยบาย “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All: EFA) เด็กข้ามชาติส่วนใหญ่ในประเทศไทยก็ยังคงไม่ได้เรียนหนังสืออย่างไรก็ตาม ยังมีเรื่องราวแห่งความสำเร็จครั้งสำคัญให้เล่าและบทเรียนจากเรื่องราวเหล่านี้ให้เรียนรู้ ในเขตบางขุนเทียนของกรุงเทพฯ การปกครองท้องถิ่น โรงเรียน และภาคประชาสังคมทำงานร่วมกันเพื่อนำเด็กข้ามชาติเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและทำให้มั่นใจว่าเด็กเหล่านั้นได้เรียนรู้ สิ่งที่น่าทึ่งที่สุดคือ ต้นแบบนวัตกรรมที่สามารถนำชุมชนแรงงานข้ามชาติ โรงเรียน และผู้กำหนดนโยบายท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนของประเทศไทยสำหรับเด็กข้ามชาติที่ด้อยโอกาสและถูกแบ่งแยกออกจากสังคมในเขตบางขุนเทียนให้บรรลุเป้าหมายได้เป็นผลสำเร็จ ต้นแบบการดำเนินงานในเขตบางขุนเทียนของมูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท (Foundation for Rural Youth: FRY) เป็นกรณีศึกษาที่มีคุณค่า โดยบทเรียนที่ได้เรียนรู้และต้นแบบการปฏิบัติที่ดีที่สุดจากกรณีศึกษานี้สามารถนำมาใช้ในการเจรจาเรื่องนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนในปัจจุบันเพื่อเสริมสร้างการดำเนินงานตามนโยบายเพื่อเด็กข้ามชาติทั่วประเทศ

ความเป็นมา

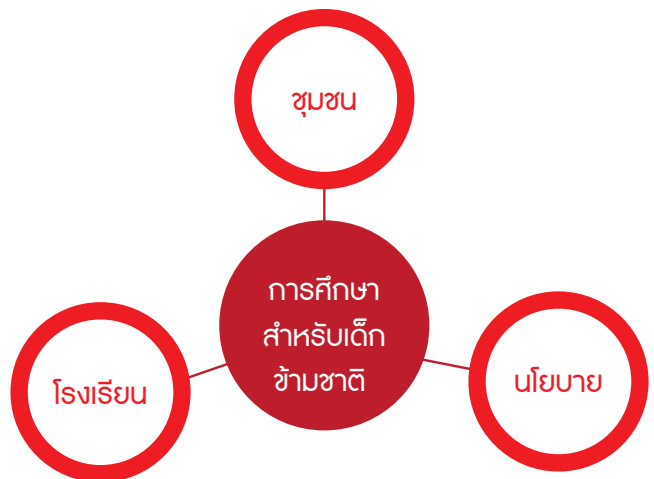
รัฐบาลไทยนำนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนมาใช้ในปี พ.ศ. 2533 โดยในปี พ.ศ. 2548 มติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนได้ให้สิทธิด้านการศึกษาทุกระดับแก่เด็กในประเทศไทยที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย กฎหมายไทยระบุว่าเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นเวลา 15 ปี โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติหรือสถานะทางกฎหมาย

แม้จะมีกรอบการทำงานด้านกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนในประเทศไทย งานวิจัยที่จัดทำขึ้นโดยองค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) และองค์การเวิลด์ เอดูเคชัน (World Education) เมื่อไม่นานนี้ชี้ให้เห็นวิกฤตด้านการเข้าถึงการศึกษาของลูกหลานแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ถึงแม้จะขาดข้อมูลที่เที่ยงตรงเรื่องจำนวนเด็กข้ามชาติที่พำนักอยู่ในประเทศไทย งานวิจัยได้ประมาณการว่าเด็กข้ามชาติกว่าร้อยละ 60 หรือมากกว่า 200,000 คนไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน ส่วนเด็กข้ามชาติที่ได้เข้าเรียน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97) เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล (ร้อยละ 30) หรือโรงเรียนประถม (ร้อยละ 67) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันที่สูงมากในหมู่เด็กข้ามชาติ วิกฤตการณ์ด้านการศึกษาของเด็กข้ามชาติในประเทศไทยดังกล่าวย้ำเตือนว่ายังไม่มีการลงมือปฏิบัติที่มากพอในการนำนโยบายการศึกษาเพื่อปวงชนไปใช้ให้บรรลุผล

ต้นแบบการดำเนินงานในเขตบางขุนเทียน

บางขุนเทียน คือ เขตที่อยู่ทางทิศใต้สุดในบรรดาเขตทั้งหมด 50 เขตในกรุงเทพฯ โดยเป็นเขตที่รองรับชุมชนแรงงานข้ามชาติขนาดใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม บริการการศึกษาในเขตบางขุนเทียนอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของกรุงเทพมหานคร และมีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพฯ 16 โรงเรียนในเขตที่ตอบสนองความต้องการด้านการศึกษาของชุมชน

ภาพประกอบ: การศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ - ชุมชน - โรงเรียน - นโยบาย

ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2552 มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท (Foundation for Rural Youth: FRY) ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมของไทย (CSO) ที่จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2527 ระบุถึงเด็กข้ามชาติจำนวนมากที่ไม่ได้รับการดูแลในชุมชน ในระหว่างที่ผู้ปกครองกำลังทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่โดยรอบ เด็กที่ไม่ได้รับการดูแลเหล่านี้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย โดยไม่ได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับวัย รวมทั้งเสี่ยงต่อการแสวงหาผลประโยชน์และการล่วงละเมิด

ต้นแบบการดำเนินงานในเขตบางขุนเทียนที่มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทนำมาใช้ มีแนวทางที่แบ่งออกเป็นหลายด้านเพื่อรับมือกับความท้าทายในการสนับสนุนให้เด็กข้ามชาติเข้าถึงและเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยต้นแบบนี้ตั้งอยู่บนเสาหลักแห่งการมีส่วนร่วม 3 ประการ

1 องค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) และองค์การเวิลด์ เอดูเคชัน (World Education), เส้นทางสู่อนาคตที่ดีกว่า: บทวิจารณ์เรื่องการศึกษาศาหรับเด็กข้ามชาติในประเทศไทย, 2557

2 Ibid

ชุมชน

ขั้นตอนแรกของการเข้าถึงเด็กข้ามชาติ คือ การระบุว่ามีเด็กเหล่านี้อยู่ที่ไหนบ้าง ดังนั้น มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทจึงจัดทำแผนที่ชุมชนและทำการสำรวจเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่และประวัติของเด็กข้ามชาติ จากจุดนี้ ภาคประชาสังคมและรัฐบาลสามารถวางแผนเพื่อนำเด็กเหล่านี้เข้าสู่โรงเรียน

ภาพรับประทานอาหารกลางวันที่ศูนย์การเรียนรู้

เมื่อชุมชนและเด็กได้รับการระบุแล้ว มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทจะให้ข้อมูลแก่นักเรียนและครอบครัวของเด็กเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาของพวกเขา ในประเทศไทย โดยเน้นการสร้างพลังในชุมชน มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทประสบความสำเร็จในการตั้งเป้าหมายและเข้าถึงชุมชนแรงงานข้ามชาติได้ด้วยการแผ่ขยายเข้าสู่ชุมชน การจัดกิจกรรมเพิ่มความตระหนักและนิทรรศการด้านการศึกษา รวมทั้งการจัดทำและเผยแพร่ใบปลิว

เด็กข้ามชาติมักประสบปัญหาและอุปสรรคด้านการเงินในการเข้าถึงการศึกษาและเข้าเรียนในโรงเรียน มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทให้ความช่วยเหลือด้านการเงินบนพื้นฐานการออกค่าใช้จ่ายร่วมกันที่เปิดโอกาสให้เด็กข้ามชาติเข้าถึงโครงการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาของมูลนิธิฯ โดยมีค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยเป็นเวลา 6 เดือนถึง 2 ปี ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของเด็กแต่ละคน เด็กข้ามชาติจะได้ประโยชน์จากวิชาต่างๆ เช่น วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา เมื่อนักเรียนมีความชำนาญด้านภาษาไทยที่จำเป็นในทักษะการสื่อสารพื้นฐาน เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน พวกเขาจะสามารถเข้าสู่โปรแกรมการศึกษาในระบบหรือนอกระบบของรัฐบาลไทยได้ นักเรียนและครอบครัวจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าการศึกษาในระบบหรือนอกระบบตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ดีที่สุด โดยขึ้นอยู่กับอายุของนักเรียนและสถานการณ์ในครอบครัว เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปีจะได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการศึกษาระบบและเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนเด็กที่โตกว่านั้นสามารถเลือกที่จะเข้าเรียนในโปรแกรมการศึกษานอกระบบที่มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทเสนอให้ สำหรับนักเรียนที่อยู่ในวัยทำงาน การศึกษานอกระบบผ่อนปรนให้นักเรียนทำงานในวันธรรมดาและไปเรียนในช่วงสุดสัปดาห์ และที่สำคัญคือ ทางเลือกทั้งสองมอบใบรับรองการศึกษาให้นักเรียนเมื่อจบการศึกษา

โรงเรียน

ภาพเด็กข้ามชาติ

ในระดับโรงเรียน มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบททำงานร่วมกับโรงเรียนต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้สึกเห็นอกเห็นใจในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และครูในการรับเด็กข้ามชาติเข้าเรียนในชั้นเรียนโดยการประชุม การจัดกิจกรรมสร้างความตระหนัก และการจัดทำคู่มือเพื่ออธิบายขั้นตอนการลงทะเบียนของเด็ข้ามชาติภายใต้นโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากบางโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติตามขั้นตอนการลงทะเบียนสำหรับนักเรียนที่ไม่มีเอกสารเป็นเรื่องยากลำบาก ความสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับคณะผู้บริหารและครูในโรงเรียนรวมถึงการสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการและการเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อศึกษาเทคนิคการสอนและกลยุทธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทุกคนในห้องเรียน

หลังจากที่เด็กเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครแล้ว มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทมีบทบาทสำคัญในช่วง 2-3 เดือนแรกที่เด็กกำลังปรับตัวเข้ากับห้องเรียนใหม่ของพวกเขา ในเบื้องต้น มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบททำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนและบ้าน โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถสื่อสารกับครูได้เนื่องจากอุปสรรคทางภาษา เมื่อนักเรียนเริ่มคุ้นเคยกับห้องเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นของตนแล้ว มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทก็จะเปลี่ยนบทบาทเป็นการติดตามผลกับครูและนักเรียนเป็นระยะ หากนักเรียนหยุดเรียนเป็นเวลาหลายวัน ทางมูลนิธิฯ จะติดตามสถานะของนักเรียน และถ้าโรงเรียนขอความช่วยเหลือเพิ่มเติมให้กับนักเรียนคนใด มูลนิธิฯ จะให้ความช่วยเหลือตามที่ต้องการ

นโยบาย

ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันกับกรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ESAO) ในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันสำหรับเด็กข้ามชาติในทางปฏิบัติ ด้วยการสนับสนุนดังกล่าว กรุงเทพมหานครได้ให้คำปรึกษาและแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งติดตามผลกับโรงเรียนต่างๆ เกี่ยวกับการนำนโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันไปใช้กับเด็กข้ามชาติ รวมถึงการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนซึ่งได้เสริมสร้างความเข้าใจและการนำนโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันไปใช้ในระดับโรงเรียนเป็นอย่างมาก

เส้นทางสู่นาคคที่ศึกษา: กรณีของนักเรียนตัวอย่างที่มีความสามารถในการคิดลายมือยอดเยี่ยม

พโยพโย* เป็นเด็กหญิงชาวพม่าวัย 13 ปีที่อยู่ในเขตบางขุนเทียน ก่อนหน้านี้ เธอได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่เมืองทวาย ประเทศเมียนมาร์ ก่อนจะย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเมื่อเธออายุได้เจ็ดปี

ก่อนเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในพื้นที่ พโยพโยได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมของมูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท เธอเรียนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษเป็นเวลา 2 ปี ก่อนที่เธอและครอบครัวจะตัดสินใจให้เธอเรียนต่อในระบบการศึกษาไทยอย่างเป็นทางการ เธอตื่นเต้นมากที่จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนไทยและมีโอกาสศึกษาต่อ โครงการเตรียมความพร้อมของมูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทช่วยให้พโยพโยมีความพร้อมในการเรียนและช่วยพัฒนากทักษะภาษาไทยที่จำเป็นสำหรับการเข้าสู่รั้วโรงเรียนไทยอย่างราบรื่น

พโยพโยเป็นแบบอย่างให้กับน้องสาวของเธอและเด็กข้ามชาติคนอื่นๆ เธอหวังว่าเด็กข้ามชาติคนอื่นๆ จะตั้งใจเรียนและเข้าโรงเรียนไทยเหมือนกับเธอที่โรงเรียน เธอมีเพื่อนหลายคนและมีความสุขกับการร้องเพลงในฐานะสมาชิกของชมรมร้องเพลง วิชาโปรดของเธอคือภาษาไทย และครูคนโปรดของเธอคือครูสอนวิชาภาษาไทย พโยพโยได้รับรางวัลที่ 2 ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาในการประกวดคิดลายมือไทยเพราะเธอมีลายมือที่สวยงามมาก

ในอนาคต พโยพโยต้องการเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และทำงานในร้านค้าปลีกเพื่อช่วยเหลือครอบครัวและช่วยการบ้านน้องสาว มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทติดตามความคืบหน้าของพโยพโยและครอบครัวอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับโปรแกรมทางการศึกษาและแผนการในอนาคตของเธอ

**ใช้นามสมมติเพื่อรักษาข้อมูลส่วนบุคคล*

ผลกระทบของต้นแบบการดำเนินงานใน เขตบางขุนเทียนต่อการเข้าเรียนของเด็ก นักเรียนข้ามชาติ

อัตราการเข้าเรียนของเด็กข้ามชาติในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นร้อยละ 76 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ในปีการศึกษา 2552 มีเด็กข้ามชาติเพียง 556 คนที่เข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 156 แห่ง จากทั้งหมด 435 แห่ง (ร้อยละ 36) ต่อมาในปี พ.ศ. 2557 ตัวเลขนี้ได้เพิ่มขึ้น โดยมีเด็กข้ามชาติ 2,338 คนเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทั้ง 50 เขตของกรุงเทพฯ โดยเขตบางขุนเทียนมีอัตราการเข้าเรียนของเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยสูงสุดเป็นอันดับที่ 2 ในจำนวน 50 เขตของกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2557

แม้ว่าการเพิ่มขึ้นของอัตราการเข้าเรียนของเด็กข้ามชาติในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตบางขุนเทียนไม่ได้เกิดจากโครงการของมูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทเพียงอย่างเดียว แต่ก็เป็นการเน้นย้ำว่าองค์กรประชาสังคม เช่น มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท สามารถใช้ต้นแบบนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันในประเทศไทยได้

นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่าโครงการเตรียมความพร้อมด้านภาษาไทยมีประโยชน์ ในการประเมินทักษะการอ่านที่จัดขึ้นโดยองค์การช่วยเหลือเด็ก³ เด็กข้ามชาติในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตบางขุนเทียนที่เคยผ่านหลักสูตรการเตรียมความพร้อมภาษาไทยทำได้ดีกว่าเด็กข้ามชาติในโรงเรียนรัฐบาลในเขตอื่นที่ไม่ได้เข้าเรียนในหลักสูตรนี้

อุปสรรคที่ยังคงอยู่

แม้ว่าต้นแบบดังกล่าวจะใช้ได้ผลกับเด็กข้ามชาติหลายต่อหลายคน ปัญหาและอุปสรรคที่ยังคงมีอยู่ การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันในโรงเรียนต่างๆ ยังไม่สม่ำเสมอในทางปฏิบัติ ในหลายๆ กรณีผู้บริหารโรงเรียนอาจไม่แน่ใจเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันและขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน ซึ่งก่อให้เกิดความลังเลที่จะรับเด็กข้ามชาติเข้าเรียน โดยเฉพาะความไม่สมัครใจของโรงเรียนที่เกิดจากความไม่มั่นใจในขั้นตอนการลงทะเบียนเด็กที่ไม่มีเลขประจำตัว 13 หลักซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการลงทะเบียนอย่างเป็นทางการ แม้ว่าแนวทางต่างๆ จะช่วยได้บ้างก็ยังจำเป็นต้องมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าทุกโรงเรียนดำเนินการตามนโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันอย่างสม่ำเสมอ

อัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันที่สูงของนักเรียนข้ามชาติในช่วงวัยรุ่น เป็นปัญหาสำคัญ ด้วยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ นักเรียนมักออกจากโรงเรียนกลางคันและหางานทำเมื่อพวกเขาอายุได้ 13-15 ปี ดังนั้น จึงมีนักเรียนจากครอบครัวแรงงานข้ามชาติจำนวนน้อยมากที่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาและเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา สำหรับนักเรียนเหล่านี้ การศึกษานอกระบบอาจเป็นทางเลือกที่เหมาะสมซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ โดยให้ออกาสพวกเขาทำงานไปด้วย

บทเรียนที่ได้เรียนรู้

รูปแบบการดำเนินงานในเขตบางขุนเทียนของมูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบทให้บทเรียนที่มีคุณค่าแก่ผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติงานซึ่งพยายามสนับสนุนให้เด็กข้ามชาติจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนเข้าถึงสิทธิของตนภายใต้นโยบายการศึกษาเพื่อป้องกัน บทเรียนหลักๆ ที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่

- นโยบายการศึกษาเพื่อป้องกันมีศักยภาพที่จะเพิ่มการเข้าถึงการศึกษาของเด็กข้ามชาติและทำให้ชีวิตของพวกเขาดีขึ้นได้เป็นอย่างมาก แต่สิ่งนี้จะเกิดขึ้นเองไม่ได้ จำเป็นต้องมีการสร้างความตระหนัก การเตรียมการและการติดตามผลอย่างจริงจังในระดับชุมชนและระดับโรงเรียน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนต้องการแนวทางทั้งที่เป็นการบอกกล่าวทางวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียน โดยระบุในคู่มือหรือหนังสือคำสั่งต่างๆ รวมทั้งการสร้างความตระหนักและการฝึกอบรมต่างๆ เกี่ยวกับการรับเด็กข้ามชาติเข้าเรียนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและทางเลือกของตน รวมทั้งต้องมีการสร้างความตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
- ขั้นตอนแรกในการให้การศึกษาแก่เด็กข้ามชาติ คือ ต้องทราบว่าพวกเขาอยู่ที่ไหนและต้องการอะไร จำเป็นต้องมีการดำเนินงานในเชิงรุกด้วยการระบุและเข้าถึงชุมชนแรงงานข้ามชาติและลูกหลานของพวกเขาโดยการกำหนดที่ชุมชนและการสำรวจ
- บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานควบคุมดูแลด้านการศึกษาในการอธิบายให้ความกระจ่างและตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายเป็นสิ่งสำคัญ บางครั้ง โรงเรียนเองก็ไม่ทราบถึงขั้นตอนที่ถูกต้องหรือไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องการการสนับสนุนและการชี้แนะอย่างใกล้ชิด โดยสามารถกระทำได้ในโรงเรียนแต่ละแห่งโดยการเข้าเยี่ยมเยียนโรงเรียน และยังสามารถทำได้ในระดับเขตโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับเด็กข้ามชาติไว้ในโรงเรียน
- ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนที่สามารถมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กเข้าเรียนและประสบความสำเร็จในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาลไทยและการศึกษานอกระบบ รวมทั้งการติดตามผลและสนับสนุนเด็กที่ได้เข้าเรียนแล้ว ซึ่งอาจเป็นบทบาทที่มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจมากที่สุดของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเหล่านั้น
- ในการที่จะเรียนรู้และเข้าเรียนในโรงเรียนได้ เด็กนักเรียนข้ามชาติจำเป็นต้องได้รับการเตรียมพร้อมและการสนับสนุนให้มีทักษะด้านภาษาไทยทั้งก่อนเข้าเรียนและระหว่างเรียนในโรงเรียนไทย มิฉะนั้น เด็กข้ามชาติจำนวนมากจะไม่สามารถเรียนรู้ได้และมีแนวโน้มที่จะออกจากโรงเรียนกลางคัน
- เนื่องจากนักเรียนข้ามชาติที่โตแล้วหลายคนต้องทำงานและขาดเรียนไปหลายปี พวกเขาจึงต้องการทางเลือกที่ยืดหยุ่นซึ่งเปิดโอกาสให้พวกเขาสามารถเรียนตามกันและได้เรียนรู้ทักษะที่มีประโยชน์ต่อชีวิต ดังนั้น สำนักงานการศึกษานอกระบบควรพยายามมากเป็นพิเศษที่จะระบุถึงนักเรียนข้ามชาติที่อายุเกินและสนับสนุนให้พวกเขาเข้าเรียนในโปรแกรมต่างๆ

3 องค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) และองค์การเวิลด์ เอดูเคชัน (World Education), เส้นทางสู่นาคตที่ดีกว่า: บทวิจารณ์เรื่องการศึกษาศาหรับเด็กข้ามชาติในประเทศไทย – การประเมินทักษะการอ่าน, 2557